

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS IŠMOKŲ VAIKAMS ĮSTATYMO NR. I-621
2, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 21 IR 24 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(toliau – Projektas)**

(TAP-18-1546) (18-9913(2))

2018-10-09 Nr.NV-2666

Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Siūlome įvertinti Projekto 1 straipsnyje nustatomos „vieno gyvenančio asmens“ sąvokos įvedimo Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatyme (toliau – Įstatymas) tikslingumą, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme nustatytą šios sąvokos apibrėžtį, jos taikymo aplinkybes ir kartu sistemiškai įvertinant Projektu keičiamame Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatyme apibrėžtą „vaiko globėjo (rūpintojo)“ sąvoką, kuri Įstatyme vartojama tais atvejais, kai tai liečia globojamam šeimoje vaikui skiriamas išmokas, pavyzdžiui, Projekto 2 straipsniu keičiamo Įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje, 18 straipsnio 4 dalyje ir kt. Manome, kad aiškiai neatribojus ar neapibrėžus atvejų, kuriais taikoma „vieno gyvenančio asmens“ sąvoka, šios sąvokos taikymas tampa klaidinantis, tiek dėl pačios sąvokos paskirties, turinio, tiek ir dėl santykio su kitomis Įstatyme vartojamomis sąvokomis (pavyzdžiui, ne tik vaiko globėjo (rūpintojo), bet ir vaiko senelio, emancipuoto vaiko).

2. Vertinant Projektu teikiamą Įstatymo 6 straipsnio 4 dalies pakeitimą, kuriuo siūloma atsisakyti Įstatyme išmokos vaikui neskyrimo ir šios išmokos mokėjimo nutraukimo dėl emancipacijos ar santuokos sudarymo pagrindų, siūlome teikiamą pakeitimą papildomai įvertinti (esant poreikiui tikslinti arba pildyti Projekto aiškinamąjį raštą) atsižvelgiant į šiuos aspektus. Pirma, atkreipiame dėmesį, kad nepilnamečio emancipacija bei santuokos įregistravimas keičia asmenų teisinį statusą, asmenys įgyja visišką civilinį veiksnumą, gali savarankiškai įgyvendinti civilines teises ir pareigas, įgyja naujų teisių ir pareigų pagal Civilinio kodekso normas. Teisinio statuso pokyčiai sukelia tam tikrų teisinių padarinių ir taikant Įstatymą– tokie asmenys nebeįskaitomi į bendrai gyvenančių asmenų sudėtį, kaip ji apibrėžiama Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme. Atsižvelgiant į tai, sutapanti jų teisinę padėtį su šeimoje auginamų ar globojamų nepilnamečių vaikų, kurie mokosi pagal nurodytas programas, statusu nebūtų teisiškai tikslu. Antra, atsisakius išmokos vaikui mokėjimo nutraukimo dėl asmens statuso pasikeitimo, pavyzdžiui, dėl santuokos sudarymo, nustatomas neapibrėžtas reikalavimas mokėti jam paskirtą išmoką vaikui ir toliau, taigi, ir susituokusiam asmeniui, besimokančiam pagal bendro ugdymo ir (ar) profesinio mokymo programą, bet neilgiau iki jam sukaks 21 metai, nors, pagal Įstatymo nuostatas jo paties šeimoje gimus vaikui, jis turi teisę gauti išmoką vaikui kaip vienas iš

vaiko tėvų. Taigi, siūlomos priemonės efektyvumas bei proporcingumas svarstytinas ne tik dėl to, kad asmeniui pasirinkus statuso pasikeitimą (Civilinio kodekso 2.9 straipsnis nustato, jog visais atvejais nepilnamečiui pripažinti visiškai veiksniu reikalingas paties nepilnamečio sutikimas, o 3.13 straipsnyje nustatytas santuokos savanoriškumo principas), nepagrįsta būtų jį traktuoti kaip „vaiką“, bet ir dėl to, ar toks reguliavimas atitinka Įstatymo tikslą bei išmokos vaikui paskirtį, įvertinant pakeitimams įgyvendinti reikalingų papildomų valstybės biudžeto lėšų aspektą.

3. Šios išvados 1 ir 2 punktuose nurodytų pastabų kontekste turėtų būti įvertintas ir Projekto 2 straipsniu keičiamo Įstatymo 6 straipsnio 3 dalies paskutinio sakinio nuostatų dėl išmokos mokėjimo „emancipuotam ar susituokusiam *nepilnamečiui* vaikui“ ir „pilnamečiam asmeniui, kuriam ši išmoka paskirta“ taikymas (apimtis) ir taikymo pabaigos momentas.

Be to, Projektu teikiamas Įstatymo 6 straipsnio 4 dalies pakeitimas nesuderintas su Projekto 11 straipsnyje dėstoma Įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostata, todėl, siekiant teisinio aiškumo, būtina jas derinti tarpusavyje.

4. Siekiant Įstatymo nuostatų dėstymo nuoseklumo bei aiškumo, Projekto 2 straipsnyje keičiama Įstatymo 6 straipsnio 3 dalies paskutinio sakinio nuostata dėl išmokos vaikui mokėjimo pilnamečiui asmeniui turėtų būti tikslinama suderinant ją su Įstatyme vartojama nuostata „iki 18 metų ir vyresniam, jeigu jis mokosi <...> iki jam sukaks 21 metai“, o nuostatoje „vaikui nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų“ vaiko amžius rašytinas skaitmenimis, o ne žodžiais.

5. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo 1 straipsnis reguliuoja Įstatymo taikymą, manome, kad Projektu teikiama Įstatymo 6 straipsnio 5 dalies nuostata, nustatanti Įstatymo nuostatų taikymo išimtį, turėtų būti dėstoma Įstatymo 1 straipsnyje. Atitinkamai tai liečia ir Projekto 5 straipsnyje siūlomą pakeitimą.

6. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme apibrėžtą „mokslo“ sąvoką, siūlome atsisakyti šios nuostatos Projekto 4 straipsniu keičiamoje Įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje (ją keisti nuostata „mokymosi“).

7. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 23 straipsnio 4 dalimi, vairuotojo pažymėjimu patvirtinta teisė vairuoti B kategorijų transporto priemonės suteikia teisę vairuoti atitinkamai ir B1 kategorijų transporto priemonės, todėl siūlome Projekto 6 straipsnio 1 dalies nuostatoje atsisakyti nuorodos į B1 kategorijų motorinę transporto priemonę.

8. Atsižvelgiant į tai, kad Projekto 11 straipsnyje keičiamo Įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 5 ir 6 punktuose nustatomos skirtingos *aplinkybės*, siūlome įvertinti vertinamos dalies 6 punkte nurodytos išimties (nuorodos į 5 punktą pateikimo) tikslingumą, kartu įvertinant ir nuostatos „atvejis“ santykį su šiame straipsnyje reguliuojamomis „aplinkybėmis“.

9. Siūlome sukonkretinti bei suderinti tarpusavyje Projekto 11 straipsnyje keičiamo Įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 8 ir 9 punktuose nustatomą išmokų mokėjimo nutraukimo momentą,

pavyzdžiui, nustatant vaiko priežiūros išmokos pagal Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymą paskyrimo dieną ar kt.

10. Siūlome tikslinti Projekto 13 straipsnio 2 dalies formuluotę, įvertinant tai, kad Įstatymo pakeitimais nenustatoma išmokos vaikui dydžio *perskaičiavimo* tvarka.

11. Projekto 13 straipsnio 3 dalies nuostata yra perteklinė Įstatymo 17 straipsnio 3 dalies nuostatos atžvilgiu.

12. Atsižvelgiant į vienkartinės išmokos įsikurti panaudojimo terminą (24 mėn.) ir siekiant Projekto aiškinamojo rašto 4 punkte nurodyto šios išmokos panaudojimo pakeitimų tikslo, siūlome įvertinti Projekto 13 straipsnio 4 dalies nuostatos tikslingumą.

Teisės grupės patarėja

Tatjana Knyzienė